

Powstanie szkoły w Koniuszowej (1906r.) - *The origins of school in Koniuszowa (1906)*

Jaki był więc początek zorganizowanej oświaty w Koniuszowej? Z kroniki szkolnej dowiadujemy się od Apolonii Buchowicz, że (...) *pierwsza nauczycielka przybyła do Koniuszowej około 1887 roku. Nauka odbywała się w domu Karola Ruchały. Nauczycielka, której nazwiska nie pamiętała, zamieszkała u Jelińskiego. Nie była tutaj długo. Na jej miejsce przyszedł nauczyciel Hymczak. Dzieci garnęły się do szkoły i z roku na rok ich przybywało. Nie wystarczała już jedna izba chłopska. Staraniem wsi, władze przystąpiły do budowy szkoły, na parceli oddanej przez właściciela Filipa Jakuba. Szkoła została oddana do użytku w roku 1908. Nauczyciel Hymczak, z radością wprowadził dzieci do dużej, widnej klasy, a sam zamieszkał od tej pory, w przyzwoitym mieszkaniu w szkole (...). W roku 1911 na miejsce ustępującego nauczyciela – kierownika szkoły Hymczaka, przybył w tym samym charakterze Felicjan Pisarski, (...) Felicjan Pisarski uczył i mieszkał w Koniuszowej do roku 1928. Mieszkańcy Koniuszowej serdecznie wspominają Kier. Pisarskiego. Mówią, że był to dobry, dbający o szkołę gospodarz. Rolnik i sadownik z zamiłowania. (...) Kasztanowiec i lipy przy murowanym budynku szkolnym, to obecnie drzewa okazałe a zasadzone przed latami przez kier. Szkoły Felicjana Pisarskiego. (...).*

Wskazana w kronice data oddania do użytku budynku pierwszej szkoły jest zbyt wczesna. W następnej części *Pierwszy budynek szkoły (1910)* znajduje się informacja o dacie powstania budynku.

Wspomnienia o pierwszych nauczycielach również wymagają doprecyzowania. Nauczycielka, o której opowiadała Apolonia Buchowiczowa mogła uczyć w Koniuszowej grupę dzieci. Jednak nie można tego faktu traktować jako początku funkcjonowania szkoły jako instytucji. Potwierdzają to wyniki analizy poszczególnych roczników *Szematyzmów Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkim Księstwem Krakowskim*¹. Pierwszym rokiem, w którym pojawia się w spisie *szkół pospolitych ludowych* informacja o szkole w Koniuszowej, jest rok 1906. Dopiero od tego czasu możemy traktować oświatę w naszej miejscowości jako zinstytucjonalizowaną. Z zapisów można odtworzyć pracę nauczycieli w poszczególnych latach:

- 1906 – nauczycielka – Sielecka Maria
- 1907 – nauczyciel – Józef Zięba (nauczyciel tymczasowy)
- 1908 – Jędrzej Hymczak
- 1909 – Jędrzej Hymczak
- 1910 – Leon Witek (nauczyciel tymczasowy)
- 1911 – Leon Witek (nauczyciel tymczasowy)
- 1912 – Stanisław Lisiewicz (nauczyciel tymczasowy)
- 1913 – Antoni Zatchej (nauczyciel tymczasowy)
- 1914 – Felicjan Pisarski

Powyższe zestawienie potwierdzają pisma znalezione podczas rozbiórki ostatniej drewnianej szkoły (patrz – fotografie). Pochodzą z 1911 i 1913r. Są adresowane do Zarządu Szkoły w Koniuszowej i dotyczą spraw szkolnych. Jak wynika z treści dokumentów – w styczniu 1911 roku nauczycielem w Koniuszowej był z pewnością Leon Witek, natomiast *nauczycielem tymczasowym* Stanisław Lisiewicz. Z kolei w II półroczu w roku szkolnym 1912/1913 robót ręcznych uczyła Maria Pisarska.

Jędrzej Hymczak przeszedł w roku 1910 z Koniuszowej do Kaśnej Dolnej², a w 1911r. do Chronowa³. Leon Witek w 1912r. był nauczycielem w Lipnicy Górnej⁴. Felicjan Pisarski przed objęciem posady w Koniuszowej był nauczycielem w niedalekiej Janczowej⁵

¹ Zbiory Archiwum Państwowego w Krakowie – Oddział II.

² *Dziennik Urzędowy c.k. Rady Szkolnej Krajowej w Galicyi* z dnia 29 lipca 1910r., nr 22.

³ *Dziennik Urzędowy c.k. Rady Szkolnej Krajowej w Galicyi* z dnia 14 października 1911, nr 24.

Za co wystawiano oceny w galicyjskiej szkole? Jak wyglądało świadectwo szkolne? W zbiorach regionalistów szkoły znajduje się „zawiadomienie szkolne” (świadectwo szkolne) z roku 1912 wydane przez Szkołę Ludową w Librantowej, o takiej samej strukturze organizacyjnej jak w Koniuszowej (patrz zdjęcie). Na odwrocie umieszczona była skala ocen:

SKALA OCENY				
	zachowania się:	pilności:	postępu:	porządku zewnątrz.:
1	Chwalebne	Wytrwała	bardzo dobry	bardzo staranny
2	Zadowolające	Zadowolająca	dobry	Staranny
3	Odpowiednie	Dostateczna	dostateczny	mniej staranny
4	mniej odpowiednie	Niejednostajna	mierny	Niestaranny
5	Nieodpowiednie	Mała	niedostateczny	Niedbały

---

⁴ Dziennik Urzędowy c.k. Rady Szkolnej Krajowej w Galicyi z dnia 12 czerwca 1912, nr 12.

⁵ Dziennik Urzędowy c.k. Rady Szkolnej Krajowej w Galicyi z dnia 21 maja 1910, nr 14.